

Gäddeholmsområdet

- Gäddeholmsvägen, norra delen
- Borgen
- Herrgårdsängen

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Hagbyholm 1:1, 1:2
Älby 1:1, 5:1
Gäddeholm 2:1
Limsta 1:1 med flera

Irsta socken
Västmanland

*Maud Emanuelsson och Jan Ählström
med bidrag av Anna Libhammer*

Gäddeholmsområdet

-Gäddeholmsvägen, norra delen

-Borgen

-Herrgårdsängen

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Hagbyholm 1:1, 1:2

Älby 1:1, 5:1

Gäddeholm 2:1

Limsta 1:1 med flera

Irsta socken

Västmanland

*Maud Emanuelsson och Jan Ählström
med bidrag av Anna Libhammer*

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2006

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN 10: 91-85591-55-6
ISBN 13: 978-91-85591-55-8

Tryck: Just Nu, Västerås 2007.

Innehåll

Inledning.....	5
Bakgrund.....	5
Målsättning och metod.....	6
Topografi och fornlämningsmiljö.....	7
Kartstudie.....	11
Utredningsresultat.....	12
Gäddeholmsvägen, norra delen	12
Borgen.....	16
Herrgårdsängen.....	17
Förslag till vidare åtgärder.....	18
Sammanfattning	19
Referenser.....	20
Otryckta källor.....	20
Litteratur.....	20
Tekniska och administrativa uppgifter	21
Bilagor.....	22
Bilaga 1. Tabell över inventerade objekt	
Bilaga 2. Schakttabell	
Bilaga 3. Anläggningstabell, Gäddeholmsvägen	
Bilaga 4. Provgropar, tabell	
Bilaga 5. Fyndtabell	
Bilaga 6. Schaktplan - Boplats A och B	
Bilaga 7. Schaktplan - Område C	
Bilaga 8. Schaktplan - Boplats D	
Bilaga 9. Schaktplan - Borgen	
Bilaga 10. Historisk karta - Hagbyholm 1682-1692	
Bilaga 11. Historisk karta - Ålby 1787	
Bilaga 12. Historisk karta - Limsta 1742	
Bilaga 13. Historisk karta - Borgen, Herrgårdsängen och Marinan 1683	
Bilaga 14. Häradskarta 1907 - Gäddeholmsvägen	
Bilaga 15. Häradskarta 1907 - Borgen, Herrgårdsängen och Marinan	

Figur 1. Utdrag ur digitala Gröna kartan för Västmanlands län. Platsen för de olika utredningsområdena är ungefärligt markerade med blå polygoner. Skala 1:50 000.

Inledning

Under december 2005, maj 2006 och september 2006, utförde Västmanlands läns museum (VLM)/Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen (KM) en särskild utredning etapp 1 och 2 med anledning av planerad bostadsbyggnation inom Gäddeholmsområdet utanför Västerås. Västerås kommun beställde och bekostade utredningen och Länsstyrelsen fattade tre beslut i ärendet (1st dnr 431-10519-05, 431-4295-06 och 431-7285-06). Utredningen omfattade inledningsvis ett 87 hektar stort område vilket var fördelat på fyra delområden: *DP 1*, *DP 2*, *Norra väganslutningen* och *DP Marina*. Under arbetets gång undantogs *DP Marina* varvid utredningsområdet minskade till 70 hektar.

Bakgrund

I början av december 2005 ombads VLM att utarbeta en undersökningsplan för en särskild utredning etapp 1 bestående av en kart- och arkivstudie samt fältinventering av ovan nämnda områden. Ärendet var brådskande och Länsstyrelsen och beställaren önskade att inventeringen av ett delområde (*DP 1*) skulle utföras omgående. Enligt överenskommelse med länsstyrelsen utförde VLM inventeringen av *DP 1* innan beslut i ärendet var fattat. Den 22 december 2005 inkom VLM med en undersökningsplan utifrån vilken Länsstyrelsen fattade beslut 2006-01-09. Inventeringen av de resterande områdena sköts upp på grund av att vintervädret satte stopp för fortsatt fältarbete. Länsstyrelsen och beställaren var införstådda med att den fortsatta inventeringen fick vänta till dess att marken blivit fri från snö.

I mars 2006 kontaktades VLM av beställaren som undrade när sökschaktningen inom delområdet *Norra väganslutningen* kunde påbörjas eftersom det brådskade med att få klarhet i fornlämningsbilden. Den ansvarige arkeologen förklarade att uppdraget inte omfattar momentet sökschaktning. Samtalet föranledde ett samråd mellan Länsstyrelsen, Västerås kommun och KM (vilka övertagit ärendet) varvid det bestämdes att etapp 1 utredningen skulle kompletteras med en särskild utredning etapp 2 omfattande sökschaktning och grävande av provgropar. *DP Marina* undantogs i detta skede från inventering och etapp 2 utredningen (kart- och arkivstudien redovisas dock i föreliggande rapport). KM inkom därefter med en undersökningsplan den 24 april för den särskilda utredningen etapp 2 utifrån vilken Länsstyrelsen fattade beslut 2006-04-28. I beslutet har delområdena fått nya namn: *DP 1* benämns *Herrgårdsängen*, *Dp 2* benämns *Borgen* och *Norra väganslutningen* benämns *Gäddeholmsvägen, norra delen*. Utredningsarbetet återupptogs i maj 2006 med fortsatta inventeringar samt grävande av sökschakt och provgropar.

Ytterligare förändringar i vägsträckningens allra sydligaste parti föranledde en kompletterande utredning etapp 2. Den genomfördes under två dagar i början av september 2006 efter länsstyrelsebeslut daterat 2006-07-20.

Inventeringen av *Herrgårdsängen* samt kart- och arkivstudien utfördes av Jan Ählström. Inventeringen av *Borgen* utfördes av Maud Emanuelsson och Örjan Hermodsson.

Inventeringen av *Gäddeholmsvägen, norra delen* vid Hagbyholm utfördes av Örjan Hermodsson. Schaktning och provgrovsgrävning utfördes av Maud Emanuelsson och Anna Lihammer. Föreliggande rapport är sammanställd av Maud Emanuelsson och Jan Ählström med bidrag av Anna Lihammer.

Målsättning och metod

Utredningen syftade till att klargöra om bostadsbyggnationen och anläggandet av vägen berör ej kända fornlämningar. Resultatet skall ligga till grund för Länsstyrelsens bedömning av arbetsföretagens tillåtlighet enligt 2 kap KML samt om det krävs ytterligare arkeologiska åtgärder.

Kartstudien syftade till att få kunskap om bebyggelsen och om förekomst av fornlämningsindikationer så som rösemarkeringar samt förändrad markanvändning. Vid kartstudien har kartor för Gäddeholm och byarna Limsta, Källsta, Älby och Hagbyholm från 1600- eller 1700-tal studerats jämte den häradsekonomiska kartan från 1907.

Inventeringen var inriktad mot ovan mark synliga lämningar samt mot att identifiera möjliga boplatslägen. Den koncentrerades till Herrgårdsängen och Borgen. Inom Borgen lades den största insatsen söder om Dybo fornborg. Öster om den befintliga landsvägen inventerades *Borgen* extensivt. *Gäddeholmsvägen, norra delen* inventerades inom Hagbyholms ägor. I övrigt genomfördes det inte någon regelrätt inventering utan iakttagelser gjordes i samband med sökschaktningen. De forn- eller kulturlämningar som påträffades beskrevs och mättes in med GPS eller prickades in på ett utsnitt av Gula kartan som förstörats upp till skala 1:1 000 varefter de digitaliserades.

Utredningschakt grävdes inom hela *Gäddeholmsvägen, norra delen* samt inom en från Lista mindre anslutande väg norr om gamla Stockholmsvägen. Schakten grävdes två skopbredder breda (2 meter breda) och mellan 5 – 9 meter långa. De grävdes ned till dess att orörd marknivå påträffades. Det upprättades en schaktplan och schakten beskrevs.

Flera partier inom *Gäddeholmsvägen, norra delen* bedömdes redan före sökschaktning som mer intressanta än andra. Fler sökschakt lades både norr och söder om gamla Stockholmsvägen, i jämnhöjd med åkerimpedimentet vid Älby, i åkern alldeles norr om Limsta skog samt vid Skojarbacken. Flera fornlämningar är sedan tidigare kända i närheten av dessa områden. Områdena däremellan låg på höjder under 5 m ö h och utgjorde troligtvis sjöbotten under förhistorien varför det grävdes färre och glesare placerade schakt där.

Skogsmarken vid Limsta i Gäddeholmsvägens södra del var inte avverkad och grävmaskin kunde ej tillträda ytan. Topografin planar här ut efter en kraftig stigning och undergrunden består av siltig mo. Här grävdes provgropar, i snitt 0,50 meter i diameter, i syfte att söka indikationer efter senneolitiska boplatser. Fyllningen i provgroparna torrsållades i den mån det var möjligt. Delar av undersökningsområdet var stört av sentida dikning med tillhörande dumpmassor.

Under fälttiden ändrades sträckningen för vägområdets allra sydligaste del, Skojarbacken. Vägområdet flyttades cirka 40 meter åt sydväst varvid vägen kom att beröra ytterligare delar av ett skogsparti. På grund av tät skog fick grävmaskinen dåligt tillträde och endast två sökschakt kunde tas upp. I stället grävdes provgropar.

Inför den kompletterande utredningen vid Skojarbacken var skogen varsamt röjd och en grävmaskin kunde utan problem användas. Schakten mättes in med GPS. Satellitmottagningen stördes till viss del av höga trädkronor och därför upprättades även en schaktplan.

Inom *Borgen* skulle de objekt som vid inventeringen bedömdes vara fornlämningar undersökas närmare om de låg inom områden som var planerade för bebyggelse. Berörda objekt undantogs dock eftersom grävmaskinen, på grund av tät terräng, ej kunde tillträda marken. Inom *Borgen* fanns endast ett område som grävmaskinen kunde tillträda, en slänt i undersökningsområdets södra del. Tio schakt upptogs för att utröna om där kunde finnas gravar ej synliga ovan mark alternativt en boplatsyta. Schakten var en skopbredd breda (1,0 meter) och 3-5 meter långa. De grävdes ned till dess att orörd marknivå påträffades. Schaktbredden samt topografin avgjorde var i terrängen de placerades.

Det grävdes provgropar centralt i *Borgen* (se figur 5). Området låg över 25 metersnivån och kunde vara lämplig för en senneolitisk boplats eller aktivitetsyta. Fyllningen i provgroparna torrsållades i den mån det var möjligt. Platsen hade ett bra topografiskt läge och undergrunden bestod av sandig mo.

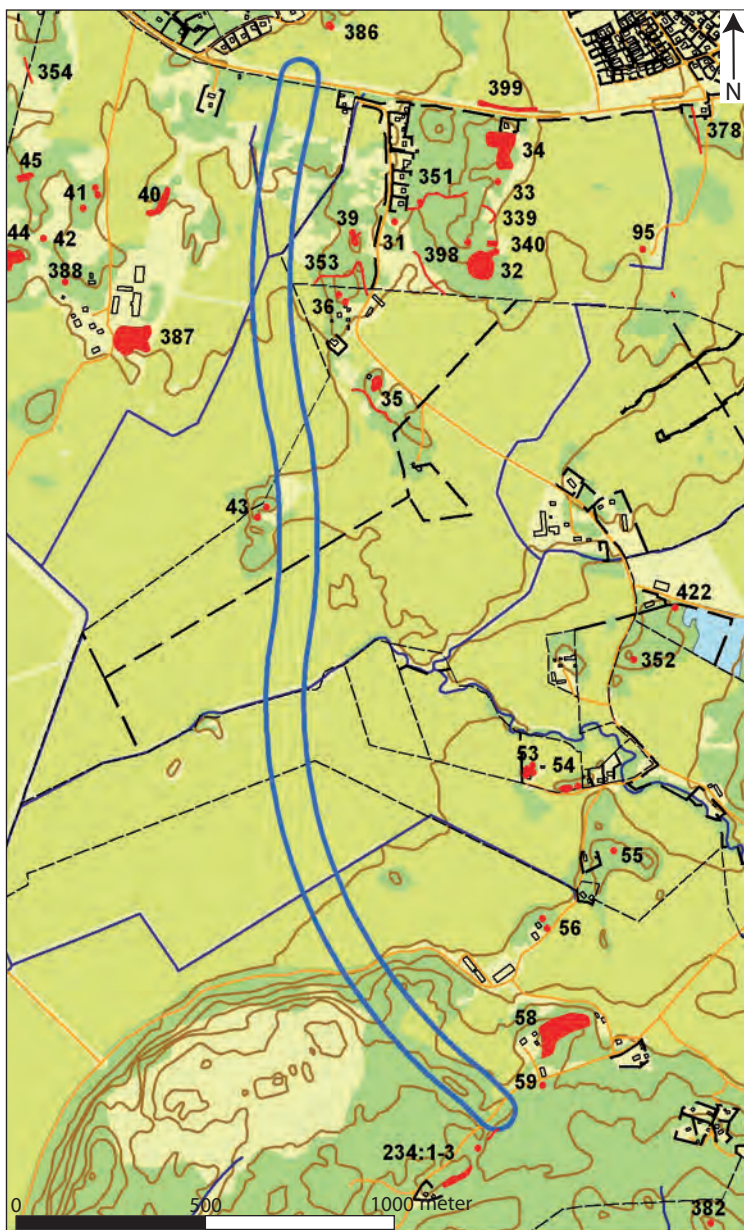
I Herrgårdsängen grävdes det påträffade röjningsröset (Ö) delvis bort för att säkerställa dess status.

Topografi och fornlämningsmiljö

Utredningsområdena ligger till största del på herrgården Gäddeholms forna ägor sydöst om Västerås. Gäddeholmsvägen, norra delen berör även mark som tillhör Limsta, Älby och Hagbyholm. *Herrgårdsängen* och *Borgen* ligger i skogbevuxen mark som delvis är av utmarkskaraktär. Inom *Herrgårdsängen* är marken företrädesvis flack, lågt liggande och till övervägande del glest skogbevuxen. Området genomkorsas av flacka och smala höjdryggar vilka återfinns i olika vädersträck. I skogsmarken är morän den dominerande jordarten med inslag av både glacial lera och mo. Enligt kartorna har *Herrgårdsängen* tidigare brukats som ängs- och hagmark. Området *Borgen* är av utmarkskaraktär vilket kartstudien bekräftar, området är angivet som skogsmark. Enligt de studerade kartorna överensstämmer i stort sätt dagens markanvändning med de förhållanden som var rådande vid tiden för respektive kartering. Den avvikelse som finns gäller *Gäddeholmsvägen, norra delen* där stora delar av dagens lågt liggande åkermark utgjordes av ängsmark.

Den skogbevuxna marken ligger på nivåer mellan 5 och 35 meter över havet. *Gäddeholmsvägen, norra delen* berör till övervägande del odlad mark som företrädesvis ligger på nivåer mellan 5 och 10 meter över havet. Här består jordarten i de lägsta partierna av postglacial lera för att på de högre bestå av glacial lera eller mo samt partier med morän.

Utöver torpet Dybo i området *Borgen* så förekommer dagens bebyggelse utanför områdesgränserna. Runt *Herrgårdsängen* finns bebyggelse som är karterad på 1700- och den tidiga 1900-tals kartan samt bebyggelse som har tillkommit under 1900-talet. Vid södra änden av *Gäddeholmsvägen, norra delen* finns byn Limsta som är belagd från medeltid (1292) vilket gör den till en av de äldsta byarna i området. För de övriga byarna finns det belägg från 1300- och 1400-talet (Anttila 2003).

Figur 2. Utdrag ur digitala fastighetskartan. Registrerade fornlämningar i anslutning till Gäddebolmsvägen, norra delen. Utredningsområdet är markerat med en blå polygon. Skala 1:20 000.

Borgen har varit beboelig sedan neolitikum då den låg på en större ö i ett skärgårdslandskap. Merparten av *Herrgårdsängen* och *Gäddebolmsvägen, norra delen* blev beboeliga först under senare delen av järnålder (se Anttila 2003).

De naturgivna förhållandena avspeglas också i fornlämningsbilden. I norr vid vägen mot Västerås är fornlämningsbilden förtätad. Där förekommer t ex gravfält med högar, rösen och stensättningar samt ensamliggande runda stensättningar. Även vid Limsta i den södra änden återfinns några gravfält i nära anslutning till vägområdet. Gravarna utgörs av högar och företrädesvis runda stensättningar.

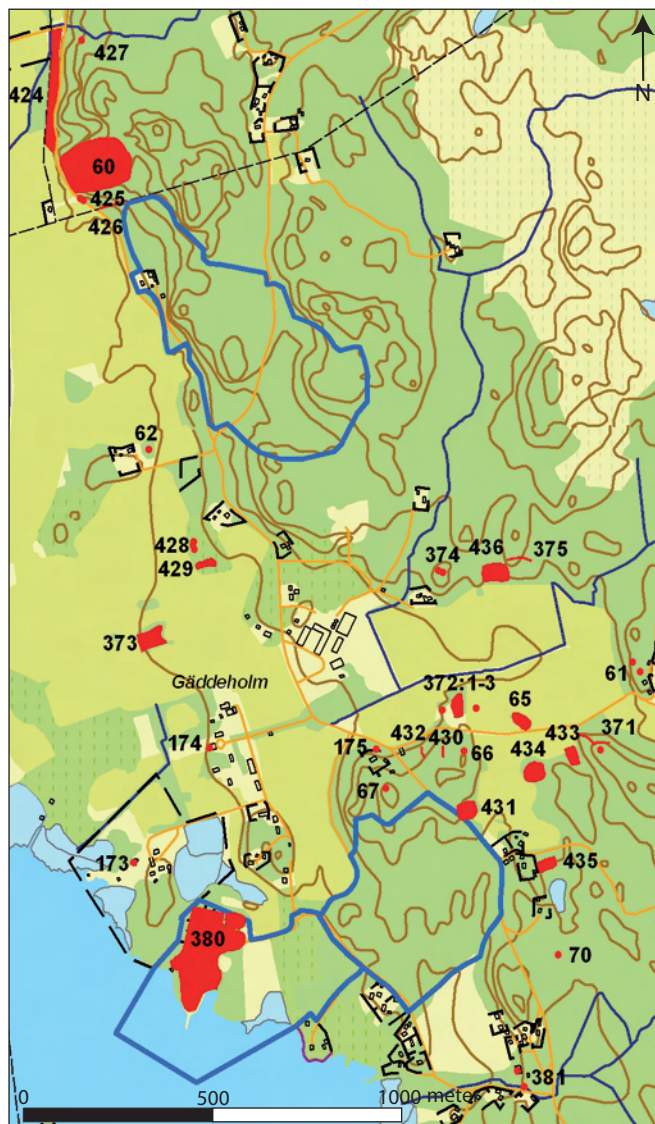
Runt *Borgen* är de förhistoriska fornlämningarna få. Utöver fornborgen Dyboborg återfinns där en rund stensättning och en stensträng samt sentida lämningar och oklara stensättningar (se tabell 2 och figur 3).

Registrerade fornlämningar: Gäddeholmsvägen, norra delen

RAÄ	Typ
31	Älvkvarnar
32:1-2	1 kvadratisk stensättning + Gravfält, 3 högar och 27 runda stensättningar
33	Stensättning, rund
34	Gravfält, 1 röse och ca 15 runda stensättningar
35	Gravfält, 5 runda stensättningar
35	Stensträng
36:1-2	Stensättning, rund + röse
39:1-3	Stensättning, 3 runda
40	Gravfält, 2 högar och 6 runda stensättningar
41:1-3	Stensättning, 3 runda
42	Hög
43:1-2	Stensättning, oregelbunden ej synlig i markytan (undersökt och borttagen) + fornlämningsliknande lämning
44	Gravfält, 1 hög, 3 runda stensättningar, 1 domarring/rund stensättning
45	Gravfält, 7 runda stensättningar
53	Gravfält, 3 stensättningar, 1 blockgrav
54	Gravfält, 4 stensättningar, 1 blockgrav
55	Stänsättning
56:1-2	Stensättning, rund + 1 hög
58	Gravfält, 10 högar, 21 runda stensättningar, 1 treudd
59	Stensättning, rund, troligen naturbildning
95	Fyndplats, stenyxa
234:1-3	Gravfält, 15 runda stensättningar, stensträng, fornlämningsliknande lämning
339	Stensträng
340	Husgrund, terrassering
351	Stensättning
352	Stensättning
353	Stensträng
354	Stensträng
377	Stensträng
378	stensträng
382	Fornlämningsliknande lämning
386	Hällristning
387	Bytomt Hagbyholm
388	Uppgift om fornlämning
398	Stensträng
399	Boplats, delundersökt, äldre järnålder
422	Torplämning

Tabell 1. Registrerade fornlämningar i området runt Gäddeholmsvägen, norra delen.

Fornlämningarna är likartade i området runt *Herrgårdsängen*. I närområdet finns några ensamliggande runda stensättningar samt några stensträngar. I övrigt är fornlämningarna av sent dato (se tabell 3 och figur 3).

Figur 3. Utdrag ur digitala fastighetskartan. Registrerade fornlämningar i anslutning till Borgen och Herrgårdsängen. Utredningsområdena är markerade med blå polygoner. Skala 1:20 000.

Registrerade fornlämningar Borgen

RAÄ	Typ
60:1	Fornborg
62:1	Fångstgrop
373:1	Bytomt
374:1-2	Runda stensättningar
375:1	Stensträng
424:1	Fossil åker
425:1-2	Husgrund
426	Hålväg
427:1	Stensättningsliknande lämning
428:1	Stensättningsliknande lämningar
429:1	Fossil åker
436:1	Fossil åker

Tabell 2 (ovan). Registrerade fornlämningar i området kring Borgen.

Tabell 3 (nedan). Registrerade fornlämningar i området runt Herrgårdsängen.

Registrerade fornlämningar Herrgårdsängen

RAÄ	Typ
65:1	Bytomt
66:1	Rund stensättning
67:1	Rund stensättning
70:1	Fångstgrop
173:1	Tegelindustri
174:1	Märkliga byggnader
175:1	Husgrund
371:1-2	Rund stensättning, stensträng
372:1-3	Bytomt, 2 husgrunder
380:1	Tegelindustri
381:1-2	Kvarn, sågverk
430:1	Stensträng
431:1	Fossil åker
432:1	Stensträng
433:1	Fossil åker
434:1	Fossil åker
435:1	Fossil åker

Kartstudie

Den långsträckta korridoren för *Gäddeholmsvägen, norra delen* berör från norr till söder de medeltida byarna Hagbyholm, Älby och Limsta. På ägofiguren för 1600-talets Hagbyholm infaller vägområdet i den nordöstligaste kanten, läget för den dåtida och dagens bytomt återfinns omkring 500 meter väster om vägkorridoren (se bilaga 10). Den berörda marken utgjordes vid karteringen på 1600-talet av åker och skogsmark, andelen skogsmark är dock mindre idag än på 1600-talet.

Vägkorridorens centrala del infaller i den västra delen av det sena 1700-talets ägofigur för Älby (se bilaga 11). Dåtidens bytomt liksom den nuvarande bebyggelsen återfinns 700 meter öster om vägkorridoren och på 1700-talet brukades marken liksom idag som åker.

Den södra delen av vägkorridoren infaller enligt 1700-talskartan centralt på Limstas ägofigur (se bilaga 12). Bytomten ligger 250 meter öster om vägkorridoren där även dagens bebyggelse återfinns. Den berörda marken utgörs enligt kartan av odlad mark och utmark. På 1700-talskartan finns ett antal brukningsvägar eller diken karterade i ett område med impediment. På 1700-talskartan återfinns området nordöst om bytomten men de återfinns inte på 1907 års karta, de tycks då ha blivit bortodlade. Söder om området med brukningsvägar eller diken finns två intill varandra liggande figurer som kan utgöra små åkerlappar. De återfinns närmare bestämt där vägkorridoren möter nuvarande landsväg. Åkerlapparna indikerar möjligen nyodling eller en nu försvunnen bebyggelseenhet. På 1907 års karta är de inte karterade som separata figurer utan ingår troligtvis i åkermarken vilken sedan 1700-talet tycks ha utvidgats på platsen.

Figur 4. Södra delen av vägkorridoren markerad på 1700-tals kartan. Skala 1:20 000.

Delområdet *Borgen* infaller i sin helhet i Gäddeholms utmark enligt ägofiguren från sent 1600-tal (se bilaga 13). Det har inte skett någon förändring av marken sedan dess.

Även delområdet *Herrgårdsängen* infaller i utmark inom Gäddeholms ägofigur enligt 1600-talskartan (se bilaga 13). Inte heller där har det skett några förändringar fram till idag.

Utredningsresultat

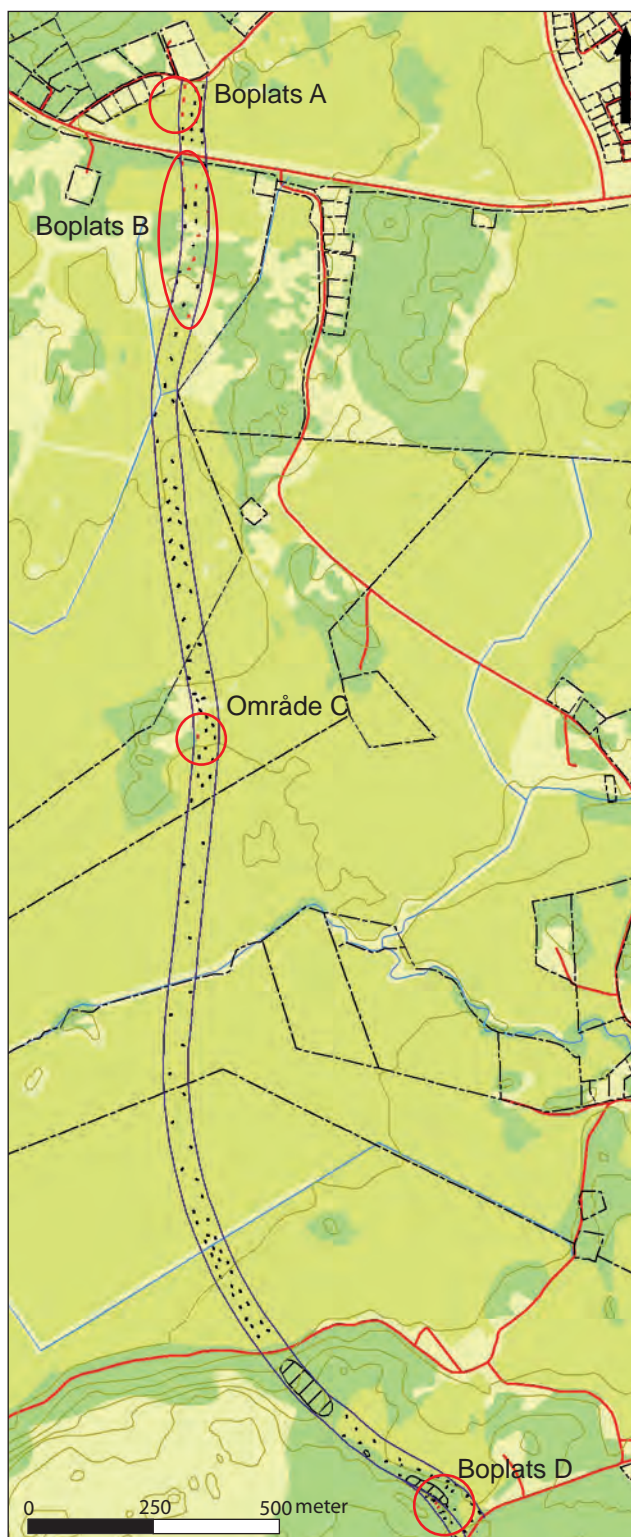
Utöver de vägsträckningar och den eventuella försvunna bebyggelseenhet som identifierades på kartan över Limsta påträffades sentida lämningar vid inventeringen inom *Herrgårdsängen, Borgen* och vid Hagbyholm inom *Gäddeholmsvägen, norra delen*. Söschaktningen resulterade i fyra nya förhistoriska lokaler. Uppgifter över respektive objekt finns bilaga 1. I det följande beskrivs några utvalda objekt mer utförligt.

Gäddeholmsvägen, norra delen

Vid utredningen inom *Gäddeholmsvägen, norra delen* påträffades tre förhistoriska boplatser (A, B och D) och en förhistorisk anläggning: en härd (C). Två sentida röjningsrösen (T och U) finns intill härd (C). Inom den förhistoriska boplatser B påträffades också kulturhistoriska lämningar i form av nio röjningsrösen (K - S), tre stensträngar (F, G och I), två fägator (H och J) och en färdväg (E), se separat karta nedan.

Boplatser A: I tre schakt samlade i undersökningsområdets nordvästra del påträffades fyra stolphål och en mörkfärgning med kolstänk i ytan (figur 5). I åkern syntes också skörbränd sten. Platsen utgör ett mycket lämpligt boplatserläge. Topografin består av åkermark i svag sydlig sluttning. Väster om utredningsområdet övergår åkermarken i tomt- och skogsmark. De tre boplatserindikerande schakten i undersökningsområdets nordvästra del tangerar troligtvis östra utkanten av en förhistorisk boplatser.

Figur 5. Kartan visar en sammanställning över påträffade förhistoriska boplatser. Röda prickar markerar schakt med påträffade förhistoriska anläggningar. Svarta prickar markerar tomma schakt. Skräfferade ytor markerar var provgropar grävdes. Längst ned i söder är både ursprunglig och tillkommande kompletterande vägområde utritad. Skala 1:15 000.

Figur 6. Kulturbistoriska lämningar inom boplats B inom Hagbybolms ägor. Inom den förhistoriska boplatsen B påträffades kulturbistoriska lämningar i form av nio röjningsrösen (K - S), tre stensträngar (F, G och I), två fägator (H och J), och en färdväg (E). Skala 1:3 000

Boplats B: Åtta schakt spridda över hela hagmarken, men med en förtätning mot gamla Stockholmsvägen, innehöll boplatslämningar (figur 5). Totalt framkom nio stolphål, två härdar, två gropar och en ränna. Skörbränd sten utan koppling till enskild anläggning noterades i ett schakt. Vidare påträffades i områdets mellersta parti två gropar som eventuellt kan vara stenlyft.

Figur 7. Anna Libhammer rensar fram en anläggning i schakt 36 inom boplats B. I ekdungen till vänster i bild syns delar av fägata J. Från sydost. Foto: Maud Emanuelsson.

Område C: En härd påträffades vilket indikerar förhistorisk aktivitet. Omkring 80 meter väster om härden ligger RAÄ 43 som utgörs av en högliknande lämning samt en undersökt och borttagen stensättning. Vid den arkeologiska undersökningen, som utfördes av Sven Drakenberg på 1940-talet, bestod graven av ett flackt röse över ett brandlager. I mitten av röset ska det ha funnits ett ornerat gravklot. I brandlagret återfanns bland annat ett keramikkärl, brända ben, 150 järnföremål och -fragment (mest nitar), cirka 180 pärlor, två klumpar smält glas, två ornerade benfragment, ett miniatyrsvärd i brons samt några bronsfragment (FMIS RAÄ 43, Irsta sn).

Figur 8. Anna Libhammer dokumenterar ett schakt inom boplats D. Foto från söder. Fotograf: Maud Emanuelsson.

Boplats D: Inom en cirka 20 x 20 meter stor plan terrasserad yta påträffades en härd, ett stolphål med tydlig avgränsning och med rikligt med kol i ytan, samt ett fragment keramik. Keramikfragmentet är 6 mm tjockt och har en oxiderad insida. Leran har magrats med både krossat stenmaterial och ett organiskt material. Storleken på magringskornen uppgår till 1 mm i diameter. På fragmentets ytersida finns ett 3 mm stort hålrum. Detta kan vara hålrummet efter ett stort magringskorn som lossnat alternativt är det dekorintryck. En generell datering låter sig inte göras. En stenröjd cirka 18 x 12 meter stor yta finns intill den terrasserade ytan med boplatslämningarna.

Påpekas bör att anläggningarna endast har påträffats i samband med sökschaktning inom den kompletterande utredningen. Det är rimligt att anta att fler boplatslämningar skulle ha påträffats ifall hela vägområdet hade varit tillgängligt för grävmaskinen.

Figur 9. Keramik från boplats D.
Foto: Maud Emanuelsson.

De två boplatserna i norr (A och B) härden (C) kan utifrån höjd över havet dateras till järnålder, företrädesvis yngre järnålder. Boplatserna i söder (D) ligger cirka 30 meter över havet och skulle kunna rymma spår från senneolitikum och senare. Mer troligt är att boplatserna ingår i närmiljön som består av det större järnåldersgravfältet, RAÄ 58, med 21 runda stensättningar, 10 högar och en treudd samt järnåldersgravfältet RAÄ 234:1-3 med bland annat 15 runda stensättningar och en stensträng.

Färdväg E: Vägen är cirka 120 meter lång och delvis begränsad av stenrader och vallar. Cirka 31 meter löper inom utredningsområdet. Vägen återfinns på 1907 års häradskartan.

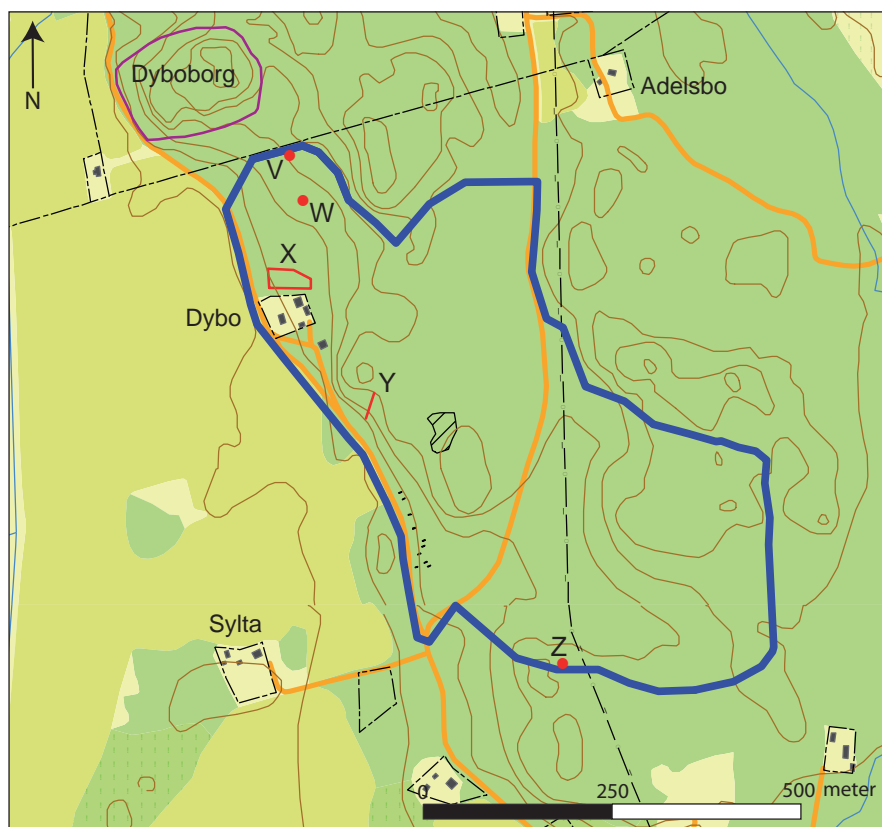

Figur 10. Fägata H. Från norr. Foto: Maud Emanuelsson.

Fägata H: Fägatan sträcker sig 15 meter i nordost-sydvästlig riktning. I öster kantas fägatan av en stenrad med skarpkantade stenar varav flera på höjkant, 0,3 – 0,5 meter höga. Stenarna visar spår efter stembrytning. I nordväst finns två röjningsrösen (M och N). Fägatan är 2 – 3 meter bred.

Röjningsrösen ligger intill sentida åkerlappar som idag är övergivna. Utanför vägområdet iaktogs fler och större röjningsrösen.

Borgen

Figur 11. Nypåträffade lämningar inom Borgen (markerade med röda prickar och polygoner). Det område där provgropar grävdes har skräfferats, utredningsschakten är markerade som svarta polygoner. Skala 1:10 000.

I norra samt i sydöstra delen av *Borgen* påträffades följande lämningar: en fossil åker med röjningsrösen (V), en handgrävd källa/brunn (W), en sentida övergiven åkeryta (X), en övergiven väg (Y) samt en sentida rest sten (Z). Måttuppgifter för respektive objekt finns i bilaga 1. Utanför utredningsområdet iaktogs fler kulturhistoriska lämningar.

Fossil åker V: Den fossila åkern består av ett oregelbundet format område med fyra röjningsrösen, 2 - 4 meter i diameter och 0,20-0,50 meter höga, uppbyggda av 0,30-0,80 meter stora stenar. Öst, söder och väst om röjningsrösen finns stenfria ytor. Röjningsrösen är osäkra. De verkar dock ej vara naturbildningar. Stadsantikvarie Jan Melander anser att dessa lämningar är gravar (Melander, muntligen). Åt nord-nordost finns blockrika marker med flera stensättningsliknande bildningar.

Figur 12. Örjan Hermodsson vid den nyfunna källan (objekt W). Fotograferat från öster. Foto: Maud Emanuelsson.

Herrgårdsängen

Figur 13. Karta över nypåträffade lämningar inom Herrgårdsängen (markerade med röda linjer och polygoner). Inom DP Marinan genomfördes ingen inventering utan endast kart- och arkivstudier. Skala 1:10 000.

Vid inventeringen av Herrgårdsängen påträffades rester av en järnvägslinje (Å). Förmodligen har järnvägen förbundit den tegelindustri som finns väster om inventeringsområdet med lertäkter. Vidare noterades ansamlad röjningssten som i partier är stensträngsliknande (Ä), ett röjningsröse (Ö) samt ett stenbrott, (AA).

Figur 14. Röjningsröset Ö framrensat före undersökning. Syftet med undersökningen var att fastställa om anläggningen var ett röjningsröse eller en grav. Foto: Mand Emanuelsson.

Förslag till vidare åtgärder

För de fornlämningar inom *Gäddebolmsvägen, norra delen* och *Borgen* där exploatering inte kan undvikas rekommenderar Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen arkeologiska förundersökningar. Dessa syftar i första hand till att tydliggöra fornlämningarnas utbredning och karaktär. Inom *Herrgårdsängen* rekommenderas ingen fortsatt arkeologisk dokumentation.

Nedan kommenteras några objekt mer specifikt.

Gäddebolmsvägen, norra delen:

- Område C

Trots att objekt C endast utgörs av en härd bidrar närheten till den av Sven Drakenberg undersökta graven RAÄ 43, till att KM rekommenderar en fortsatt undersökning.

- Den förhistoriska boplatsen D

Inför en eventuell förundersökning av boplats D är det viktigt att komma ihåg att utredningsschakt endast har dragits inom den kompletterande ytan. Det är rimligt att fler förhistoriska spår finns inom den ursprungliga vägsträckningen. Boplatsen är således inte avgränsad inom undersökningsområdet.

Borgen:

- Fossil åker (objekt V)

Objekt V har i detta skede bedömts vara fossil åker bestående av röjningsrösen och stenröjda ytor. Det är dock av stor vikt att undersöka dessa vid en eventuell exploatering för att säkerställa stenpackningarnas status. Det är ett arkeologiskt faktum att gravar och röjningsrösen inte alltid kan skiljas åt vid en okulär besiktning. Gravarna bland röjningsrösen är kända från bland annat Närke och Småland (se Andersson 2000, Hårding 2003, Karlsson & Westin 2003 och Svanberg 2000). Viktigt att tänka på i sammanhanget är också att i Västmanland har stensättningar i flera fall ett yttre gravskick bestående av mer eller mindre vällagda stenanhopningar utan klara avgränsningar vilka kan vara svåra att skilja från naturliga stenansamlingar (se exempelvis Annuswer 1996, 1997).

- Källa (objekt W)

Källan bör undersökas vidare. Bland annat är källans djup och huruvida föremål offrats i den av intresse. Källan har en rumslig närhet till Dybo borg vilket kan tala för viss användning utöver nyttjande som vattendepå (jmf Västerås RAÄ 180:1, källa med namn och tradition vid Västerås flygfält).

Det är dock Länsstyrelsen i Västmanlands län som fattar beslut om ytterligare antikvariska åtgärder.

Sammanfattning

Med anledning av att Västerås kommun planerade nybyggnation inom Gäddeholmsområdet sydost om Västerås, har KM utfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom tre detaljplaneområden: *Gäddeholmsvägen, norra delen, Borgen och Herrgårdsängen*. Utredningen bestod av arkivstudier (vilket även inkluderade detaljplaneområdet *Marinan*), inventering och sökschaktning med grävmaskin. Fastighetskontoret vid Västerås kommun beställde och betalade utredningen.

Inom *Gäddeholmsvägen, norra delen* påträffades tre förhistoriska boplatser och ett aktivitetsområde (objekt A-D). Därutöver finns kulturhistoriska lämningar inom Hagbyholms och Älbys ägor. Vid Hagbyholm består dessa av nio röjningsrösen, tre stensträngar, två fågator och en färdväg (objekt E-S). Vid Älby finns två röjningsrösen (objekt T och U).

De förhistoriska boplatserna A och B samt aktivitetsområde C kan utifrån landhöjning dateras till järnålder, företrädesvis yngre järnålder. Den sydligaste boplatserna (D) kan utifrån samma kriterium rymma spår från senneolitikum och framåt. Mer sannolikt kan den knytas till de två järnåldersgravfält som finns i närheten.

Inom *Borgen* finns en fossil åker i form av röjningsrösen och stenröjda ytor (objekt V) samt kulturhistoriska lämningar: en källa, en sentida rest sten, en sentida övergiven åkeryta och en övergiven äldre väg (objekt V-Z).

Herrgårdsängen rymmer spår efter en järnvägslinje, röjningssten, röjningsröse och ett stenbrott (objekt Å-AA).

Med undantag av den fossila åkern (objekt V) bedöms övriga lämningar inom *Borgen* och *Herrgårdsängen* vara efterreformatoriska.

Referenser

Otryckta källor

Regionala kartarkivet i Västerås: Geometrisk avmätning

- Gäddeholm 1683
- Hagbyholm 1682/92
- Källsta 1784
- Limsta 1742
- Älby 1787

Digitala fornminnesregistret, FMIS

Muntlig uppgift:

Jan Melander. Nämndstrateg/stadsantikvarie, Västerås stad. 14 december 2006.

Litteratur

Andersson, K. 2000. *Röjningsröseområden vid Örebro flygplats*. Närke, Täby socken, Källtorp 1:2 och 2:1 samt Råberga 5:10, 5:8 och 2:2, RAÄ48 och 65. Arkeologisk undersökning. UV Bergslagen, rapport 2000:42.

Antilla, K. Gäddeholmsområdet. *Arkeologisk utredning delområde, etapp 1. RAÄ 60, 61, 62, 65, 66, 67 m fl. Gäddeholm 2:1 och Limsta 1:1, 2:1, 3:1, 4:1, 5:1, 6:1. Irsta socken, Västerås kommun, Västmanland*. Västmanlands läns museum. Kulturmiljöavdelningen rapport A. 2003:A60

Annuswer, B. 1996. *Ett folkvandringstida gravfält vid Larsbo. Arkeologisk undersökning för järnvägen Mäljarbanan, Delen Västerås – Kolbäck*. Svedvi socken, Västmanland. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala Rapport 1996:40.

Annuswer, B. 1997. *Järnåldersgravar vid Vändle. Arkeologisk undersökning för järnvägen Mäljarbanan. Delen Västerås – Kolbäck*. RAÄ 146, Vändle 8:1, Dingtuna socken, Västmanland. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala. Rapport 1997:65.

Hårding, B. 2003. Föreställningar kring rösen av sten. I: *Mittens rike. Arkeologiska berättelser från Närke*. Red. Karlenby, L. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar Skrifter Nr 50.

Karlsson, C. & Westin, Å. 2003. Sten på sten eller sten på ben. I: *Mittens rike. Arkeologiska berättelser från Närke*. Red. Karlenby, L. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar Skrifter Nr 50.

Svanberg, F. 2000. Gravur i röjningsröseområden – de förmodade gravarna inom Hamneda RAÄ 77 och problematiken kring röjningsröseområden och gravar i södra Sverige. I: *Arkeologi och paleoekologi i sydvästra Småland – tio artiklar från Hamnedaprojektet*. Red. Lagerås, P. Arkeologiska undersökningar, skrifter nr 34. Malmö.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>VLM dnr:</i>	VLM 050282
<i>KM dnr:</i>	KM 06028, KM 06046 och KM 06087
<i>Länsstyrelsen dnr:</i>	431-10519-05, 431-4295-06, 431-7285-06
<i>Länsstyrelsens handläggare:</i>	Kerstin Fogelberg
<i>Undersökningsperiod:</i>	13 december 2005 2-5 maj 2006 22-31 maj 2006 4-5 september 2006
Arkeologtimmar:	
<i>Etapp 1:</i>	32 timmar
<i>Etapp 2:</i>	236 timmar
<i>Maskintimmar:</i>	Etapp 2: 106 timmar
Exploateringsyta:	
<i>Gäddholmsvägen:</i>	150 000 m ²
<i>Borgen:</i>	262 000 m ²
<i>Herrgårdsängen och Marinan:</i>	300 000 m ²
Personal:	
<i>Kartstudie:</i>	Jan Ählström
<i>Inventering:</i>	Maud Emanuelsson, Örjan Hermodsson och Jan Ählström
<i>Utredningsschaktning:</i>	Maud Emanuelsson och Anna Lihammer
Belägenhet:	
<i>Fastigheter:</i>	Hagbyholm 1:1, 1:2 Gäddholm 2:1 Limsta 1:1 m fl Älby 1:1, 5:1
<i>Ekonomisk karta:</i>	Hässlö 11G 1j 116 19 FD Gäddholm 11G 0j 116 09 FD
<i>Koordinatsystem:</i>	RH90
<i>Koordinater (mittpunkt):</i>	
<i>Gäddholmsvägen:</i>	X1548562, Y6608203
<i>Borgen:</i>	X1548414, Y6605173
<i>Herrgårdsängen och Marinan:</i>	X1548745, Y6603557
<i>Inmätningssmetod:</i>	GPS och manuell
<i>Dokumentationshandlingar:</i>	Förvaras tills vidare hos KM.
<i>Fynd:</i>	F1 - keramikfragment

Bilaga 1. Tabell över inventerade objekt

Id	Typ	L och B (m)	Höjd (m)	M ö h (max)	Kommentar
Gäddeholmsvägen					
A	Förhistorisk boplat	-	-	15	A1 - A5
B	Förhistorisk boplat	-	-	12	A6 - A25
C	Förhistorisk anläggning: härd	0,8 x 0,68	-	7	Se beskrivningen för A26 i anläggningstabellen.
D	Förhistorisk boplat	-	-	32	Härden ligger endast cirka 80 meter från RAÄ 34. En fyndrikstensättning undersökt av Sven Drakenberg.
E	Färdväg, vägbank	31 x 2-3	0,2	12	A27 Stolphål, A28 Härd, F1 Keramikfragment Delvis begränsad av stenrader och vallar. Stenraderna utgörs av 0,3 – 0,6 m stora stenar som tillsammans bildar 0,5 – 3 m breda och 0,3 m höga rader. Stenraderna utgör även röjningsrösen. Längduppgift anger vägens längd inom vägområdet. Vägen återfinns på 1907 års häradscharta.
F	Stensträng	7 x 1	0,2 – 0,4	12	Hägnad. Öst-västlig riktning. Består av 0,3 -1 m stora stenar. I åkermark.
G	Stensträng	15 x 1-5	0,3 - 0,7	12	Hägnad. Öst-västlig riktning. Uppbyggd av 0,1 – 1 m stora stenar. Kan bestå av flera tidsskikt.
H	Fägata	15 x 2-3	-	12	Löper i nordost-sydvästlig riktning och kantas i öster av en stenrad med skarpkantade stenar varav flera på högkant, 0,3 – 0,5 m höga. Stenarna visar spår efter stenbrytning. I nordväst finns två röjningsrösen, 4 resp. 10 x 4 m stora och 0,3 – 0,5 m höga (M, N). Röjningsrösen är uppbyggda av 0,2 – 1 m stora stenar. I den största ingår två block, 1,5 m i diameter och 0,8 m höga.
I	Stensträng	20 x 0,5-2	0,2 – 0,5	12	Löper i nordnordost-sydvästlig riktning. Uppbyggd av 0,2-0,8 m stora stenar. Belägen i åkermark.
J	Fägata	15 x 5	-	10	Kantas av stenrader med upp till 0,8 m stora rundade stenar. Belägen i ekdunge.
K	Röjningsröse	5 x 3	0,3	12	Nordost-sydvästlig sträckning. Består av 0,1 - 0,8 m stora stenar samt ett stenblock, 2 x 1 m och 0,8 m hög.
L	Röjningsröse	7 x 4	0,5	12	Nordväst-sydostlig sträckning. Uppbyggt av 0,1 – 1 m stora stenar varav några är sprängda. Flera block ingår, 1,5 – 2 m i diameter och intill 1 m höga.
M	Röjningsröse	10 x 4	0,3	12	Nordväst-sydostlig sträckning. Uppbyggda av 0,2 – 1 m stora stenar samt 2 block, 1,5 m i diameter och 0,6 – 0,8 m höga. Bildar begränsning för fägata (H)
N	Röjningsröse	4 x 4	0,3	12	Uppbyggd av 0,2 – 1 m stora stenar. Bildar begränsning för fägata (H)
O	Röjningsröse	10 x 6	0,7	12	Nordost-sydvästlig sträckning. Av 0,1 – 0,8 m stora stenar samt 2 block, 1,5 – 2 m i diameter och intill 1 m höga.
P	Röjningsröse	5 x 5	1,2	12	Av 0,2 – 1 m stora stenar. Belägen i åkermark.
Q	Röjningsröse	5 x 5	0,3	12	Av 0,2 – 0,8 m stora stenar.
R	Röjningsröse	15 x 5	0,3	12	Nordväst-sydostlig riktning. Består av 0,1 – 0,8 m stora stenar samt ett block, 1,2 m i diameter och 1 m hög.
S	Röjningsröse	13 x 4	0,2 – 0,5	12	Röjningsröset har en nordväst-sydostlig riktning och bildar en stensträng i söder. Uppbyggt av 0,2 – 0,8 m stora stenar.
T	Röjningsröse	5,20 x 4,60	1,2	7	Uppbyggd av 0,20 – 0,40 m stora stenar kring en björk.
U	Röjningsröse	6,5 x 4,5	0,5	7	Nordväst-sydostlig sträckning
Borgen					
V	Fossil åker	-	-	20	Den fossila åkern består av ett oregelbundet format område med fyra röjningsrösen, 2 - 4 m i diameter och 0,20 - 0,50 m höga, uppbyggda av 0,30-0,80 m stora stenar. Öst, söder och väst om röjningsrösen finns stenfria ytor. Röjningsrösen är osäkra. De verkar dock ej vara naturbildningar. At nord-nordost finns blockrika marker med flerastensättningsliknande bildningar.
W	Källa/brunn	2 x 2		20	Kalkällan/brunnen, 2 m i diameter och 0,60 m djup intill vattenytan, är handgrävd. Utloppet rinner åt västsydväst och består av ett 0,50 m brett dike. I kanten ligger upprävt material.

Id	Typ	L och B (m)	Höjd (m)	M ö h (max)	Kommentar
X	Sentida övergiven åkeryta	-	-	10	Norr om den befintliga tomten Dybo ligger kulturhistoriska lämningar i form av en äldre åkeryta samt minst tre flacka högar med krossat tegel. Teglet är inte av recent typ. Högarna är ca 2-3 m i diameter. Viss förekomst av taktegel förekommer också. Intill ligger två odlingsrösen. Med tanke på närheten till dagens brukade åker har troligen merparten av stenen röjts därifrån.
Y	Väg	35 x 1-2	0,5 - 1	15 - 25	Övergiven väg. I ostnordost-västsydvästlig riktning löper en 35 meter lång rest efter röjningen av en gammal väg.
Z	Sentida rest sten	0,5 x 0,5	1	25	Lämningen är stensträngsliknande, 1-2 meter bred och 0,50 – 1 meter hög. Stenarna är 0,50 – 2 meter stora. Sentida rest sten.
Herrgårdsängen					
Å	Järnvägslinje	-	-	5	Genom områdets centrala delar återfinns resterna av en järnväg som förmodligen förbundit den tegelindustri som finns väster om Herrgårdsängen med lertäkterna. Lämningen utgörs av ställvis parallella spår vilka ligger i nordöst-sydvästlig riktning. Den sydligaste delen har en mer öst-västlig riktning. I låga partier återfinns järnvägen synlig som bank och i höglänta partier har järnvägen varit nedskuren.
Ä	Röjningssten	30 x 0,5-1,2	0,3	5	I krönläge på östsidan av en höjdrygg återfinns ansamlad sten som i partier är stensträngsliknande. Ansamlingen är 30 meter lång (NV-SÖ) och 0,5 - 1,2 meter bred. Den är flerradig, enskiktad och intill 0,3 meter hög. Stenarna är 0,2 - 0,5 meter stora. Öster om höjdryggen är marken flack och tillsynes stenfri.
Ö	Röjningsröse	2 x 3	0,2 – 0,5	5	I den södra delen av Herrgårdsängen, invid områdesgränsen, påträffades en stensamling på krönet av en öst-västligt liggande höjdrygg. Stensamlingen låg på höjdryggens östra ände. Stensamlingen är flack, delvis övertorvad, oregelbunden och 2,0 x 3,0 meter stor. Den ligger på nordvästra sidan av ett 1,2 - 1,0 meter stort block och stenarna är 0,2 - 0,5 meter stora, många är löst liggande. Nordväst om höjdryggen är marken flack och tillsynes stenfri.
AA	Stenbrott	60 x 35	-	5	Röjningsröset undersöktes delvis inom utredningens etapp 2 för att fastställa att objektet inte var en grav. I Herrgårdsängens nordöstra del finns en yta som uppvisar spår efter stenbrytning. Området är oregelbundet till formen, 60 x 35 meter stort och 1,0 - 3,0 meter djupt. Kanterna är tvära till sluttande.

Bilaga 2. Schakttabell

Schakt	Markslag och topografiskt läge	Längd, m	Djup, m	Area, m ²	Underlag	Anläggningar	Fynd	Anmärkning
Gäddeholmsvägen, norr om Gamla Stockholmsvägen								
1	Åkermark	5,5	0,3	11	Ljusbrun lera	-	-	-
2	Åkermark	6	0,3	12	Ljusbrun lera	-	-	-
3	Åkermark	6	0,3	12	Ljusbrun lera	-	-	-
4	Åkermark	5,5	0,25 - 0,4	11	Ljusbrun lera	-	-	-
5	Åkermark	6	0,3	13,2	Ljusbrun lera	-	-	I schaktet finns 8 markfasta stenar
6	Åkermark	6	0,35	13,8	Ljusbrun lera	1, 2	-	-
7	Åkermark	8	0,35	19,2	Ljusbrun lera	3, 4	-	-
8	Åkermark	7	0,3	14	Ljusbrun lera	5	-	-
9	Åkermark	5	0,35	10,5	Ljus rödbrun lera	-	-	-
10	Åkermark	5	0,35	10,5	Ljus rödbrun lera	-	-	-
11	Åkermark	6	0,4	18	Ljusbrun lera	-	-	-
12	Åkermark	8	0,4	20	Ljusbrun lera	-	-	-
13	Åkermark	5,5	0,3 - 0,4	13,8	Ljusbrun lera	-	-	-
14	Åkermark	4,5	0,4	9,9	Ljusbrun lera	-	-	-
15	Åkermark	4,5	0,45	9	Ljusbrun lera	-	-	-
16	Åkermark	6	0,4-0,5	12	Ljusbrun lera	-	-	-
Gäddeholmsvägen, Hagbyholm								
17	Betesmark	6,5	0,3	13	Ljusbrun lera	-	-	-
18	Betesmark	5,5	0,3	11	Ljusbrun lera	-	-	-
19	Betesmark	4	0,35	8	Ljusbrun lera	6	-	I schaktet finns en större sten
20	Betesmark	4	0,35	8	Ljusbrun lera	-	-	Undergrunden är vattenförande
21	Betesmark	6,5	0,4 - 0,5	13,7	Kompakt brun lera	7	-	-
22	Betesmark	6,5	0,35	13,7	Kompakt brun lera	-	-	-
23	Betesmark	7,5	0,35	15,8	Kompakt brun lera	-	-	-
24	Betesmark	8,3	0,3	18,3	Kompakt brun lera	8, 9	-	I norra delen finns en större sten
25	Betesmark	6	0,3	14,4	Kompakt brun lera	10, 11, 12, 13	-	I N schaktet finns en stor sten och flera mindre
26	Betesmark	6,5	0,4	15,6	Kompakt brun lera	-	-	-
27	Betesmark	6,3	0,35	14,5	Kompakt brun lera	-	-	-
28	Betesmark/sluttning mot sankt område	3	0,3	6	Vit – brun svagt lerig sand	-	-	Utvidgades inte pga mkt trädrötter och större stenar tillhörande fägata
29	Betesmark	5	0,3	11,5	Gulbrun, mkt svagt lerig sand	14, 15	-	-
30	Betesmark	6	0,3	14,4	Gulbrun – vit ngt lerig sand	16, 17, 18, 19, 20	-	I schaktet finns en stor sten/häll, en del småsten samt en del skörbränd sten
31	Betesmark	5	0,4	10,5	Brun, sandig lera	21, 22, 23	-	-
32	Betesmark	4,5	0,3	9	Brungul, grusig sand	-	-	I västra delen finns ett antal större stenar
33	Betesmark	5	0,3	11	Ljusbrun lera	-	-	-

Schakt	Markslag och topografiskt läge	Längd, m	Djup, m	Area, m ²	Underlag	Anläggningar	Fynd	Anmärkning
34	Betesmark	5	0,3	12	Ljusbrun lera	-	-	-
35	Betesmark	5	0,3	10,5	Ljusbrun lera	-	-	-
36	Betesmark	5,2	0,25	17,2	Ljusbrun lera	24, 25	-	-
37	Betesmark	6,5	0,3	14,3	Ljusbrun lera	-	-	-
37B	Åkermark	7	0,3	16,1	Varierande. Ljust brun sand och brungrå lera.	-	-	-
38	Åkermark	7	0,4 - 0,5	16,1	Varierande. Mestadels grå ngt sandig lera, i SÖ fin, siltig sand.	-	-	Variationen samt undergrundens "urlakade" utseende beror sannolikt på att området stått under vatten.
39	Åkermark	7	0,3	15,4	Varierande. Ljust brun sand och brungrå lera.	-	-	Variationen samt undergrundens "urlakade" utseende beror sannolikt på att området stått under vatten.
40	Åkermark	5,5	0,3	11,8	Fin brunvit sand	-	-	-
41	Åkermark	6	0,3	13,2	Gulbrun, svagt lerig sand	-	-	-
42	Åkermark	6	0,55	13,8	Kompakt gulbrun lera	-	-	Matjorden är tjockare här än i tidigare schakt. Ursprunglig sänka? Här har sannolikt stått vatten.
43	Åkermark	6,5	0,5	14,3	Kompakt grå, i det närmaste "torvig" lera. Fuktig.	-	-	Matjorden är tjockare här, ursprunglig sänka? Här har sannolikt stått vatten. I schaktet syntes äldre dräneringsränna.
44	Åkermark	6,5	0,4	14,3	Kompakt gråbrun lera. Fuktig.	-	-	Matjorden är tjockare, ursprunglig sänka? Här har sannolikt stått vatten.
45	Åkermark	6	0,45	13,8	Gråbrun lera, i S-delen gråare och "torvig".	-	-	Matjorden är tjockare, ursprunglig sänka? I norr finns en naturlig mörkfärgning. Här har sannolikt stått vatten.
46	Åkermark	6,5	0,45	16,3	Brun lera med enstaka stenar	-	-	I norra delen är undergrunden mörkare och "torvigare".
47	Åkermark	6	0,4	13,2	Kompakt brun lera	-	-	I schaktet syntes ett äldre dräneringsdike.
48	Åkermark	5,5	0,5	12,1	Kompakt lera, ngt flammig i brunt och grått	-	-	-
49	Åkermark	6	0,4	13,2	Kompakt lera, ngt flammig i brunt och grått	-	-	-
50	Åkermark	7,7	0,3 - 0,45	16,6	Kompakt lera, ngt flammig i ljusbrunt och grått	-	-	I NÖ schaktet är undergrunden gråare och mera "torvig".
51	Åkermark	6,5	0,3	14,3	Kompakt lera, ngt flammig i brunt och grått	-	-	-
52	Åkermark	7	0,4	16,1	Kompakt brun lera m mörkare partier	-	-	-
53	Åkermark	6,5	0,35 - 0,4	14,3	Kompakt lera, ngt flammig i gult och grått	-	-	-
54	Åkermark	6	0,3 - 0,4	13,8	Kompakt lera, ngt flammig i brunt och grått	-	-	-
55	Åkermark	5	0,35 - 0,4	11	Kompakt gråbrun lera	-	-	-
56	Åkermark	7	0,35	15,4	Kompakt gråbrun lera	-	-	I schaktet framkom en stor sentida nedgrävning som täckte i stort sett hela schaktet.

Schakt	Markslag och topografiskt läge	Längd, m	Djup, m	Area, m ²	Underlag	Anläggningar	Fynd	Anmärkning
57	Åkermark	6,5	0,3	15,6	Kompakt grå lera med inslag av gula fläckar	-	-	I schaktet syntes ett äldre dräneringsdike.
58	Åkermark	7	0,35 - 0,55	15,4	Kompakt gulbrun lera	-	-	I schaktets mitt är matjorden tjockare och undergrunden mörkare. Sannolikt har det tidvis stått vatten här.
59	Åkermark	6	0,45	14,4	Kompakt gråbrun lera	-	-	I schaktet syntes ett äldre dräneringsdike.
60	Gäddeholmsvägen, Älby Åkermark intill impediment	6	0,3	24	Kompakt brun lera	-	-	I schaktbotten fanns en större stenansamling, ca 2,4 x 1,5m vilken bedömdes som naturlig. Ligger intill område som inte plöjs samt sentida röjningsrösen (T, U).
61	Åkermark	6	0,4	12,6	Kompakt brun lera	-	-	-
62	Impediment	6,5	0,25 - 0,3	14,3	Lerigt morängrus m mkt sten	-	-	Matjorden innehåller mkt (ca 25 %) sten i olika storlekar. I närheten finns sentida odlingsrösen.
63	Impediment	6	0,25 - 0,3	13,2	Kompakt brun lera	-	-	Stenfritt trots läget och terrängen.
64	Impediment	7	0,3	15,4	Kompakt brun lera	-	-	-
65	Åkermark/Impediment	7	0,2 - 0,35	15,4	Varierande. Brun kompakt lera m inslag av grusig morän.	-	-	Sträcker sig över både impediment och åkermark. Rikligt med sten i matjorden, samt mycket markfast sten.
66	Åkermark	6	0,3	13,2	Kompakt brun lera	-	-	-
67	Åkermark	5,5	0,35	12,1	Kompakt brun lera	-	-	-
68	Åkermark	6	0,35	12,9	Kompakt brun lera	-	-	-
69	Åkermark	6	0,3 - 0,4	13,2	Kompakt brun lera	26	-	-
70	Åkermark	5,5	0,35	12,6	Kompakt brun lera	-	-	-
71	Åkermark	5,5	0,35	12,1	Kompakt brun lera	-	-	-
72	Åkermark	5,5	0,35	12,1	Kompakt brun lera	-	-	-
73	Åkermark	5,5	0,35	12,1	Kompakt brun lera	-	-	-
74	Åkermark	6	0,35	13,2	Kompakt brun lera	-	-	-
75	Åkermark	5,5	0,35	12,1	Kompakt brun lera	-	-	-
76	Åkermark	6	0,3	12,9	Kompakt brun lera	-	-	-
77	Åkermark	5	0,35	10,8	Kompakt brun lera	-	-	-
78	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt brun lera	-	-	-
79	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt mörkt brungrå och ngt torvig lera	-	-	-
80	Åkermark	5	0,4	10,8	Kompakt brun lera.	-	-	-
81	Åkermark	5	0,25	10,5	Kompakt brun lera	-	-	-
82	Åkermark	5	0,35	11	Kompakt brun lera	-	-	-
	Gäddeholmsvägen, Gäddeholm							
83	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ljusbrun lera	-	-	-
84	Åkermark	5	0,3	10,5	Kompakt gråbrun lera	-	-	-
85	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ljusbrun lera	-	-	-
86	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ljusbrun lera	-	-	-

Schakt	Markslag och topografiskt läge	Längd, m	Djup, m	Area, m ²	Underlag	Anläggningar	Fynd	Anmärkning
	Gädeholmsvägen, Limsta							
87	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ljusbrun lera	-	-	-
88	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ljusbrun lera	-	-	-
89	Åkermark	5	0,3	10,8	Kompakt ljusbrun lera	-	-	-
90	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ljusbrun lera	-	-	-
91	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ljusbrun lera	-	-	-
92	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ljusbrun lera	-	-	-
93	Åkermark	6	0,3	13,2	Kompakt något sandig ljusbrun lera	-	-	-
94	Åkermark	5	0,25	11,5	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
95	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
96	Åkermark	4,5	0,3	10,4	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
97	Åkermark	6	0,25	13,2	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
98	Åkermark	5	0,25	11,5	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
99	Åkermark	5	0,25	10,8	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
100	Åkermark	5	0,25	11	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
101	Åkermark	6	0,25	12,9	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
102	Åkermark	4,5	0,25	9,5	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
103	Åkermark	5	0,25	11,5	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
104	Åkermark	4,5	0,25	10,4	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera.	-	-	-
105	Åkermark	5,5	0,25	11,8	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
106	Åkermark	4,5	0,25	9,9	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
107	Åkermark	5,5	0,25	11,6	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
108	Åkermark	5	0,25	11	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-
109	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ngt sandig ljusbrun-grå lera. Ngt varierad/flammig undergrund	-	-	-
110	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ngt sandig ljusbrun lera	-	-	-

Schakt	Markslag och topografiskt läge	Längd, m	Djup, m	Area, m ²	Underlag	Anläggningar	Fynd	Anmärkning
111	Åkermark	6	0,3	12,9	Kompakt ngt sandig ljust brun lera	-	-	-
112	Åkermark	5,5	0,3	12,1	Kompakt ngt sandig ljust brun-grå lera. Ngt flammig undergrund	-	-	-
113	Åkermark	6	0,3	13,2	Kompakt ngt sandig ljust brun lera	-	-	-
114	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ngt sandig ljust brun lera	-	-	-
115	Åkermark	6	0,3	13,2	Kompakt ngt sandig ljust brun lera	-	-	-
116	Åkermark	4,5	0,3	9,9	Kompakt ngt sandig ljust brun lera	-	-	-
Gäddeholmsvägen, Skojarbacken (Limsta)								
117	Åkermark invid skog	5	0,3	10,5	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
118	Åkermark invid skog	5	0,3	10,5	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
119	Åkermark	5	0,3	10,5	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
120	Åkermark invid skog	5	0,3	10,5	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
121	Åkermark	5	0,3	11	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
122	Åkermark invid skog	5	0,3	10,5	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
123	Åkermark	5	0,3	10,5	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
124	Åkermark invid skog	5	0,3	11	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
125	Åkermark invid skog	5	0,3	11	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
126	Åkermark invid skog	3	0,35	6,6	Kompakt ljust brun lera	-	-	Matjorden innehåller mkt sten (ca 50%). Svärschaktat.
127	Åkermark invid skog	5	0,3	11	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
128	Åkermark invid skog	5	0,3	11	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
129	Skogsmark	5	0,25	6	Brun sand m en del stora stenar	-	-	Svärschaktat pga mkt sten och rötter.
130	Skogsmark	5	0,25	5,5	Brun sand m en del stora stenar	-	-	Svärschaktat pga mkt sten och rötter.
131	Åkermark invid skog	6	0,3	12,6	Kompakt ljust brun lera	-	-	-
132	Åkermark invid skog	7	0,3	14,7	Morängrus m mkt småsten varierat m kompakt ljust brun lera	-	-	I schaktet fanns ett möjligt stenlyft.
133	Åkermark	6	0,35	12,6	Kompakt ljust brun lera m stråk av morängrus	-	-	-
134	Åkermark	6	0,35	12,6	Kompakt ljust brun lera m stråk av morängrus i mitten av schaktet	-	-	-
135	Åkermark	6	0,4	12,6	Kompakt ljust brun lera m stråk av morängrus	-	-	-
136	Åkermark	7	0,3	14,7	Kompakt ljust brun lera m stråk av morängrus	-	-	I schaktet fanns två stenlyft; 0,35 x 0,2 respektive 0,8 x 0,7 meter med fyllning av grå, humös lerig och grusig sand.

Schakt	Markslag och topografiskt läge	Längd, m	Djup, m	Area, m ²	Underlag	Anläggningar	Fynd	Anmärkning
Borgen								
137	Skogsmark	7	0,3	14,7	Brun siltig och sandig morängrus	-	-	-
138	Skogsmark	4	0,4	4	Brun siltig och sandig morängrus	-	-	Mkt sten i brunjorden.
139	Skogsmark	4	0,4	4	Gulbrun siltig sand	-	-	Enstaka stenar i brunjorden.
140	Skogsmark	3	0,3	3	Brun siltig morängrus m en del sten	-	-	Brunjorden består till ca 50% av sten.
141	Skogsmark	4	0,3	4	Brun siltig morängrus m mkt sten	-	-	Mkt större stenar i brunjorden.
142	Skogsmark	4	0,3	4	Brun siltig morängrus m mkt sten	-	-	Mkt större stenar i brunjorden.
143	Skogsmark	4	0,3	4	Brun siltig morängrus m mkt sten	-	-	Blockigt område, mkt större stenar i brunjorden.
144	Skogsmark	4	0,3	4	Brun sandig och slitig morängrus m mkt sten	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
145	Skogsmark	4	0,3	4	Brun sandig och siltig morängrus m mkt sten. Ngt lerig i S.	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
146	Skogsmark	4	0,3	4	Brun sandig och siltig morängrus m mkt sten	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
Gäddeholmsvägen, Skojarbacken Kompletterande utredning (Limsta)								
147	Skogsmark	5	0,5	7,5	Ljusbrun sandig lera	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
148	Skogsmark	4,5	0,5	6,75	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
149	Skogsmark	3,5	0,6	4,9	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
150	Skogsmark	5,5	0,4	9,35	Ljusbrun sandig lera	27	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
151	Skogsmark	4	0,45	6,4	Ljusbrun sandig lera	28	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
152	Skogsmark	5	0,45	7,5	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
153	Skogsmark	6	0,5	8,4	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
154	Skogsmark	5	0,45	7	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
155	Skogsmark	5	0,5	10	Ljusbrun grusig och sandig lera	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.
156	Skogsmark	5	0,5	8	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrötter. Mkt sten i brunjorden.

Schakt	Markslag och topografiskt läge	Längd, m	Djup, m	Area, m ²	Underlag	Anläggningar	Fynd	Anmärkning
157	Skogsmark	6	0,5	11,4	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrotter. Mkt sten i brunjorden.
158	Skogsmark	5	0,5	8,5	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrotter. Mkt sten i brunjorden.
159	Skogsmark	4,3	0,7	6,02	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrotter. Mkt sten i brunjorden.
160	Skogsmark	4	0,4	5,6	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrotter. Mkt sten i brunjorden.
161	Skogsmark	5	0,45	7	Rödbrun, grusig morän varvad med siltig lera	-	-	Svårschaktat pga trädrotter. Mkt sten i brunjorden.
162	Skogsmark	4	0,6	5,2	Rödbrun, grusig morän	-	-	Svårschaktat pga trädrotter. Mkt sten i brunjorden.
163	Åkermark	5,5	0,55	7,7	Rödbrun kompakt lera	-	-	-

Bilaga 3. Anläggningstabell - Gäddeholmsvägen

Anl. nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Fyllning	Anmärkning	Schakt
1	Stolphål	0,35	0,2	-	Brungrå lera	Diffusa gränser.	6
2	Stolphål	0,35	0,3	-	Brungrå lera	Diffusa gränser.	6
3	Mörkfärgning	1,8	0,5	-	Mörkbrun lera	Fyllningen innehåller kolstänk. Anl. fortsätter utanför schaktet.	7
4	Stolphål	0,3	0,3	-	Gråbrun lera	-	7
5	Stolphål	0,5	0,5	-	Gråbrun lera	Stenskodd.	8
6	Grop	2,2	2	-	Gråbrun	Skarp avgränsn. i N och diffus avgränsn. i S. Anl. fortsätter utanför schaktet.	19
7	Stolphål	0,35	0,22	-	Brungrå, lerig sand	-	21
8	Stolphål	0,3	0,2	-	Brungrå, sandig lera	-	24
9	Ränna	Mer än 0,45	0,3	-	Brungrå sandig lera	Försvinner utanför schaktet.	24
10	Stolphål	0,3	0,28	-	Brungrå sandig lera	-	25
11	Grop	0,5	0,5	-	Brungrå sandig lera	En del mindre stenar i ytan.	25
12	Grop	0,7	0,65	-	Brungrå sandig lera m en del mindre stenar	En del mindre stenar i ytan.	25
13	Hård	0,6	0,5	-	Brungrå sandig och sotig lera	Mkt sot och träkol i ytan.	25
14	Grop/hård	1,5	1,4	-	Brungrå svagt lerig sand	Sot, enstaka fragm av träkol samt enstaka större stenar i ytan.	29
15	Grop	1,2	1,2	-	Brungrå ngt lerig sand	-	29
16	Stolphål	0,3	0,2	-	Brungrå sandig lera	Sot och träkol i ytan.	30
17	Stolphål	0,4	0,35	-	Grå lerig sand	Ngt sotig.	30
18	Stolphål	0,25	0,15	-	Brungrå lerig sand	-	30
19	Stolphål	0,18	0,12	-	Brungrå lerig sand	-	30
20	Stolphål	0,3	0,2	-	Brungrå lerig sand	-	30
21	Stolphål	0,3	0,2	-	Brungrå, sandig lera	Träkol i ytan.	31
22	Stenlyft	0,3	0,2	-	Humös, lucker lerig sand	Forts utanför schaktet.	31
23	Stenlyft	1,3	1,2	-	Humös, lucker lerig sand	I anslutning till större sten.	31
24	Mörkfärgning	0,6	0,6	-	Gråbrun lerig sand	-	36
25	Mörkfärgning	0,2	0,15	-	Gråbrun lerif sand	-	36
26	Sotfläck	0,75	0,4	-	Brungrå sotig lera.	Endast tunn rest och därför tveksam.	69
27	Stolphål	0,23	0,17	-	Svart, sotig silt m mkt kol	Mycket tydlig avgränsning..	150
28	Hård	0,8	0,68	-	Sotig svart grus m mkt kol	I ytan fanns en del skörbrända stenar.	151

Bilaga 4. Provgropar

Provgropsnr	Längd (m)	Bredd (m)	Tjocklek (m)	Lager	Anmärkning	Undergrund	Detaljplaneområde
1	0,40	0,4	0,3	Mellanbrun silt med rödare ton de nedre 0,15 m.	-	-	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
2	0,40	0,4	-	Mellanbrun silt	Vattenförande		Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
3	0,40	0,2	-	Mellanbrun lerig silt	Rötter begränsade möjligheten att gräva ned till undergrund	-	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
4	0,40	0,4	0,3	Ljusbrun lerig silt	-	-	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
5	0,40	0,4	0,3	Ljusbrun lerig silt	-	-	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
6	0,40	0,4	0,3	Ljusbrun lerig silt	Recent tegel påträffades under torven.. Rikligt med stenar (stenstorlek ca 0,10 m i diam)	-	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
7	0,40	0,5	0,2	Mellanbrun lerig silt		Ljusbrun lera med inslag av småsten	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
8	0,50	0,4	0,25	Mellanbrun mo	Vattenförande	Ljusbrun sandig silt	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
9	0,55	0,4	0,25	Mellanbrun mo	Vattenförande	Ljusbrun sandig silt	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
10	0,40	0,4	0,25	Mellanbrun mo	-	Ljusbrun sandig silt	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
11	0,50	0,4	0,2	Mellanbrun mo	-	Ljusbrun lerig silt	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
12	0,50	0,4	0,25	Mellanbrun silt	-	Ljusbrun sandig silt med inslag av småsten	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
13	0,40	0,4	0,2	Mörkbrun mo	10-tal naturliga stenar (stenstorlek ca 0,10 m i diam)	Ljusbrun siltig mo	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
14	0,50	0,4	0,15	Mörkbrun mo	-	Ljusbrun morängrus	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
15	0,40	0,4	0,15	Mörkbrun mo	-	Ljusbrun morängrus	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
16	0,60	0,6	0,05	Mellanbrun lerig silt	-	Ljusbrun silt	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
17	0,60	0,6	0,05	Mellanbrun lerig silt	-	Ljusbrun silt	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
18	0,40	0,4	0,2	Mörkbrun mo	-	Ljusbrun siltig mo	Gäddeholmsvägen, Limsta skogsbacke
20	0,50	0,5	0,4	Gråbrun moig sand	-	Ljusbrun sandig mo	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
21	0,50	0,5	0,15	Gråbrun sand	-	Brun siltig morän	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
22	0,50	0,5	0,3	Gråbrun moig sand	-	Markfast sten	Gäddeholmsvägen Skojarbacken

Provgröpsnr	Längd (m)	Bredd (m)	Tjocklek (m)	Lager	Anmärkning	Undergrund	Detaljplaneområde
23	0,5	0,5	0,2	Brungrå siltig sand	-	Brun siltig morän	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
24	0,5	0,5	0,3	Mörkbrun mo	Keramikfragment påträffad 0,25 m ned. Provgruppen upptogs inom en plan, stenröjd och terrasserad yta.	Ljusbrun morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
25	0,5	0,4	0,2	Gråbrun siltig sand	-	Brun siltig morän	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
26	0,45	0,45	0,25	Mörkbrun mo som övergår i ljusbrun mo.	-	Ljusbrun mo	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
27	0,5	0,5	0,25	Brungrå sand	-	Siltig morän	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
28	0,5	0,5	0,3	Brungrå sand	-	Siltig morän	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
29	0,5	0,4	0,3	Brungrå sand	-	Siltig morän	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
30	0,5	0,4	0,2	Brungrå sand	-	Brun siltig morän	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
31	0,5	0,5	0,15	Ljusbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
32	0,6	0,4	0,2	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
33	0,6	0,5	0,13	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
34	0,5	0,5	0,1	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
35	0,6	0,5	0,15	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
36	0,5	0,4	0,2	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
37	0,4	0,4	0,35	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
38	0,6	0,4	0,2	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
39	0,4	0,4	0,22	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
40	0,4	0,4	0,22	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
41	0,5	0,6	0,2	Mellanbrun sandig mo	-	Ljusbrun sandig mo med inslag av morängrus	Gäddeholmsvägen Skojarbacken
42	0,4	0,4	0,1	Ljusbrun siltig sand	-	Ljusbrun sandig morängrus med Borgen inslag av småsten	Borgen
43	0,5	0,4	0,15	Gråbrun siltig sand	-	Ljusbrun siltig morängrus	Borgen
44	0,5	0,5	0,2	Ljusbrun siltig sand	-	Ljusbrun morängrus	Borgen
45	0,4	0,4	0,15	Ljusbrun siltig sand	-	Ljusbrun morängrus	Borgen
46	0,6	0,6	0,15	Ljusbrun siltig sand	-	Ljusbrun morängrus	Borgen
47	0,5	0,5	0,15	Gråbrun siltig sand	-	Ljusbrun morängrus	Borgen
48	0,5	0,5	0,2	Mörkbrun grusig sand	-	Ljusbrun morängrus	Borgen
49	0,6	0,4	0,22	Ljusbrun siltig sand	-	Ljusbrun morängrus	Borgen
50	0,6	0,6	0,15	Brungrå grusig sand	-	Ljusbrun morängrus	Borgen
51	0,6	0,6	0,2	Gråbrun siltig sand	-	Ljusbrun morängrus	Borgen
52	0,5	0,5	0,2	Brungrå grusig och lerig sand	-	Siltig morän	Borgen

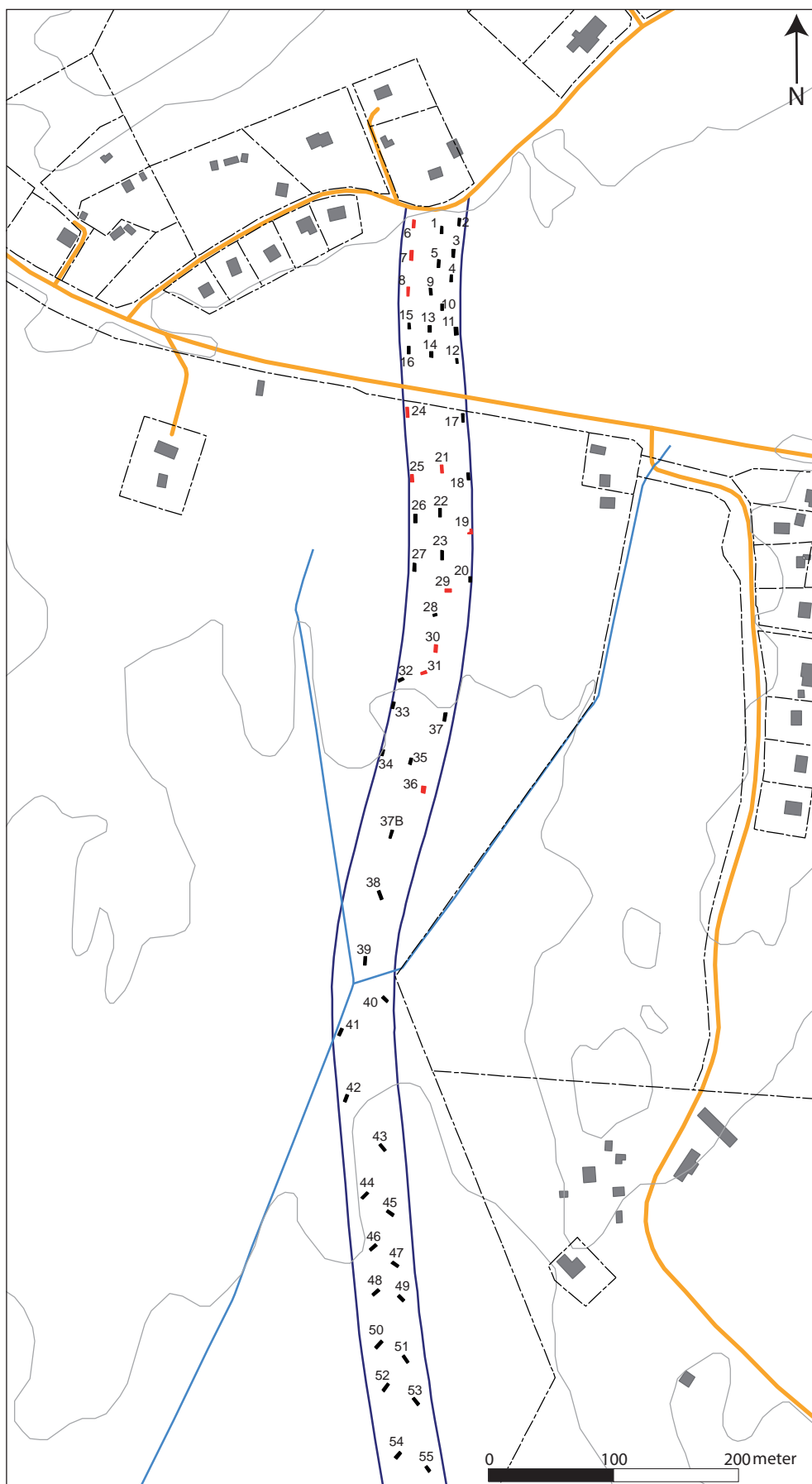
Provgropsnr	Längd (m)	Bredd (m)	Tjocklek (m)	Lager	Anmärkning	Undergrund	Detaljplaneområde
53	0,6	0,4	0,3	Mellanbrun siltig sand	-	Grå lera	Borgen
54	0,5	0,5	0,2	Grå grusig och lerig sand	-	Siltig morän	Borgen
55	0,6	0,5	0,25	Mellanbrun siltig sand	-	Grå lera	Borgen
56	0,5	0,5	0,2	Brunrå lerig och grusig sand	-	Siltig morän	Borgen
57	0,5	0,5	0,25	Gråbrun siltig sand	-	Grå lera	Borgen
58	0,5	0,5	0,2	Brunrå grusig och lerig sand	Svårgrävd gpa mkt rötter	Ljusbrun siltig morängrus	Borgen
59	0,5	0,4	0,2	Brunrå siltig och grusig sand	Svårgrävd gpa mkt rötter	Ljusbrun siltig morängrus	Borgen

Bilaga 5. Fyndtabell.

Fyndnr	Sakord	Material	Vikt, gr	Antal	Antal fragm.	Fragm. grad	Fyndomständighet	m ö h
1	Keramik	Keramik	1	1	2	Fragment	Provgrop nr 24	32

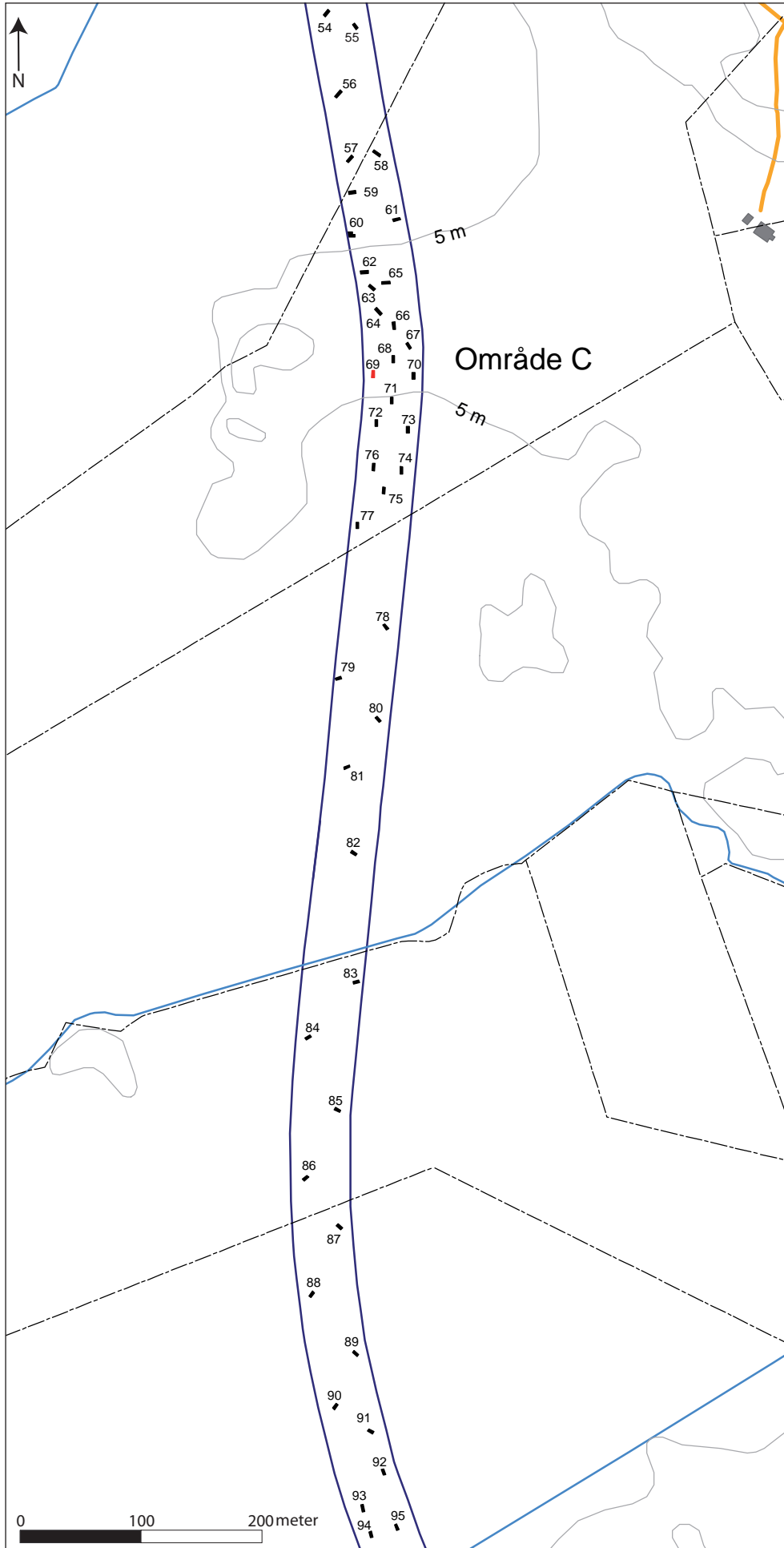
Bilaga 6. Schaktplan - Boplat A och Boplat B

Skala 1:5000

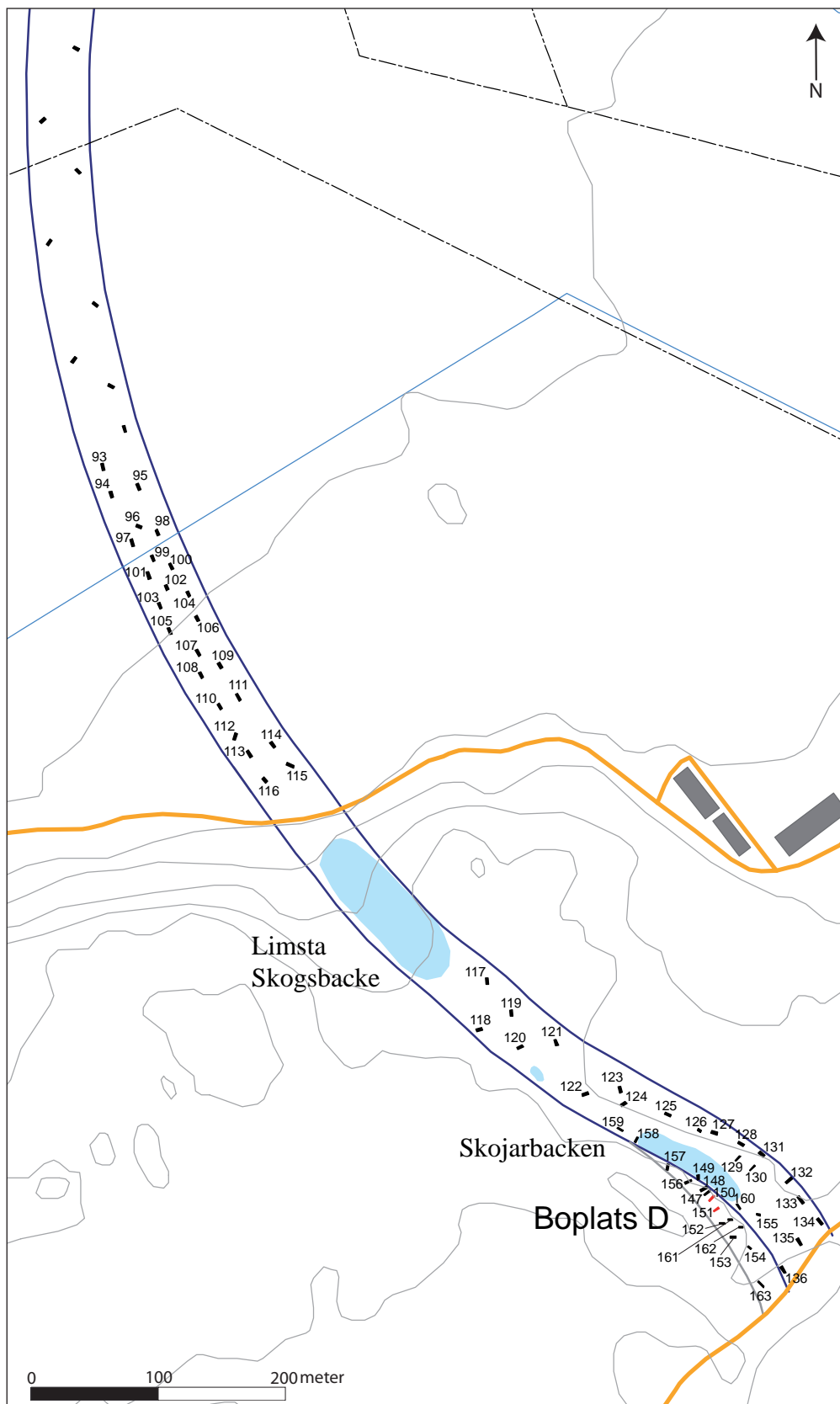
Bilaga 7. Schaktplan - Område C

Skala 1:5000

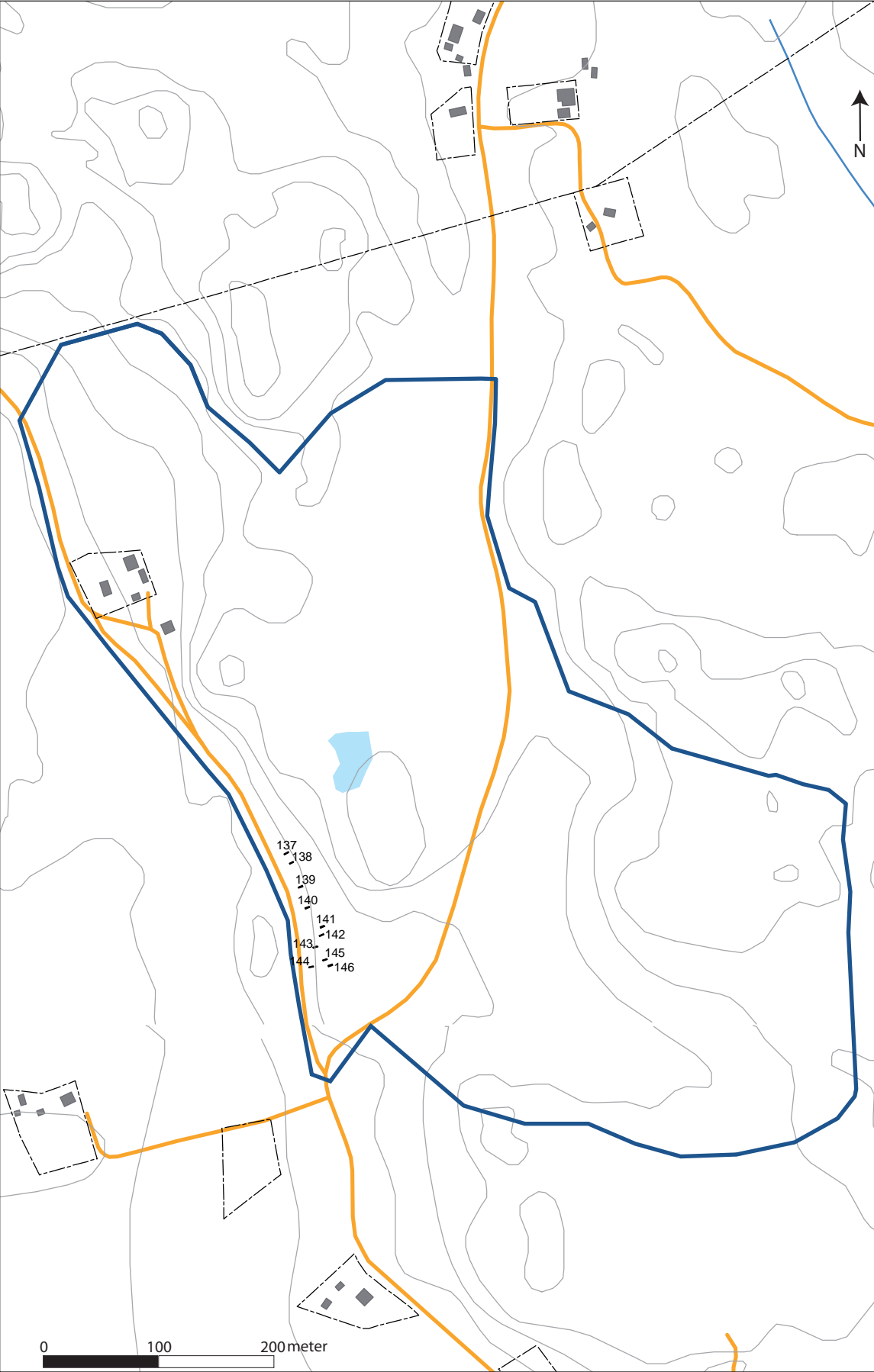
Bilaga 8. Schaktplan - Boplats D

Skala 1:5000

Bilaga 9. Schaktplan - Borgen

Skala 1:5000

Bilaga 10. Historisk karta - Hagbyholm 1682-1692

Skala 1:10 000

Bilaga 11. Historisk karta - Älby 1787

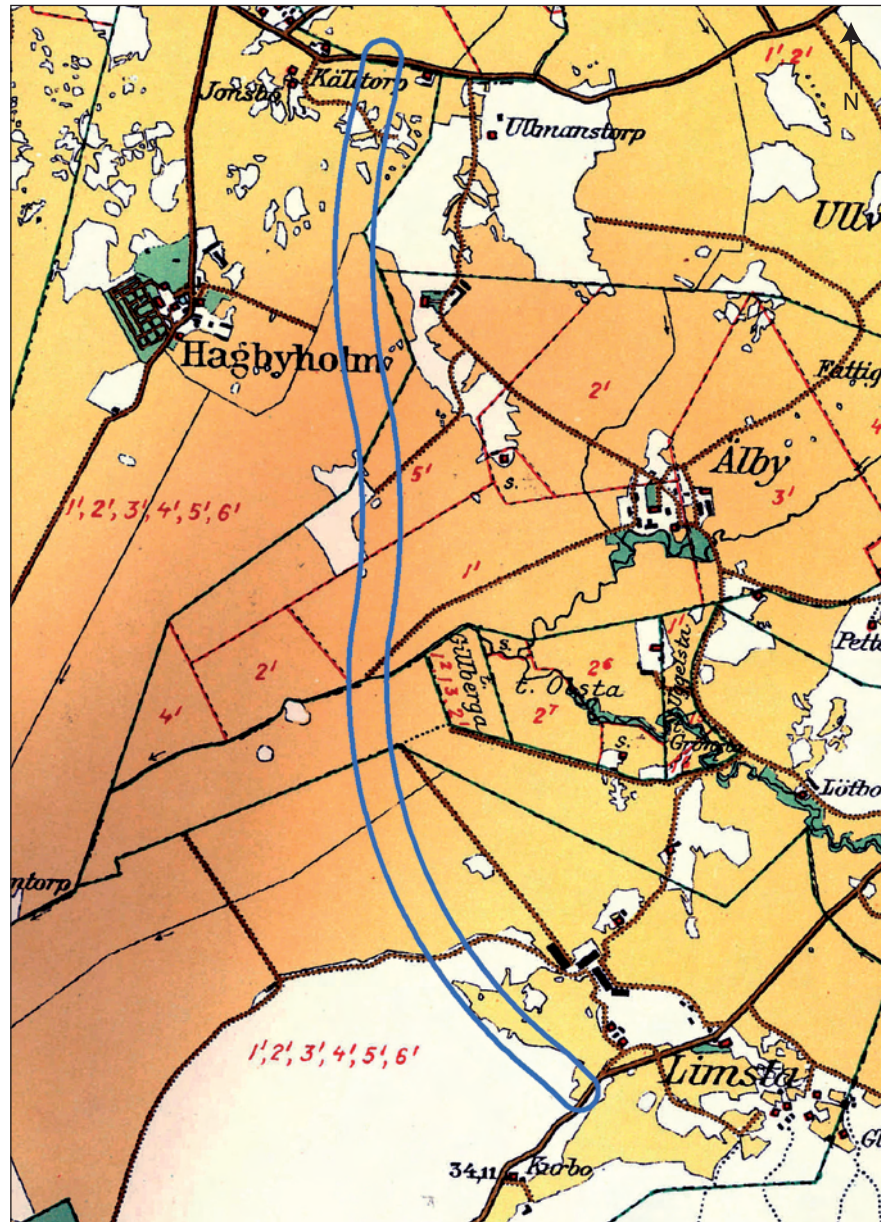
Skala 1:10 000

Bilaga 12. Historisk karta - Limsta 1742

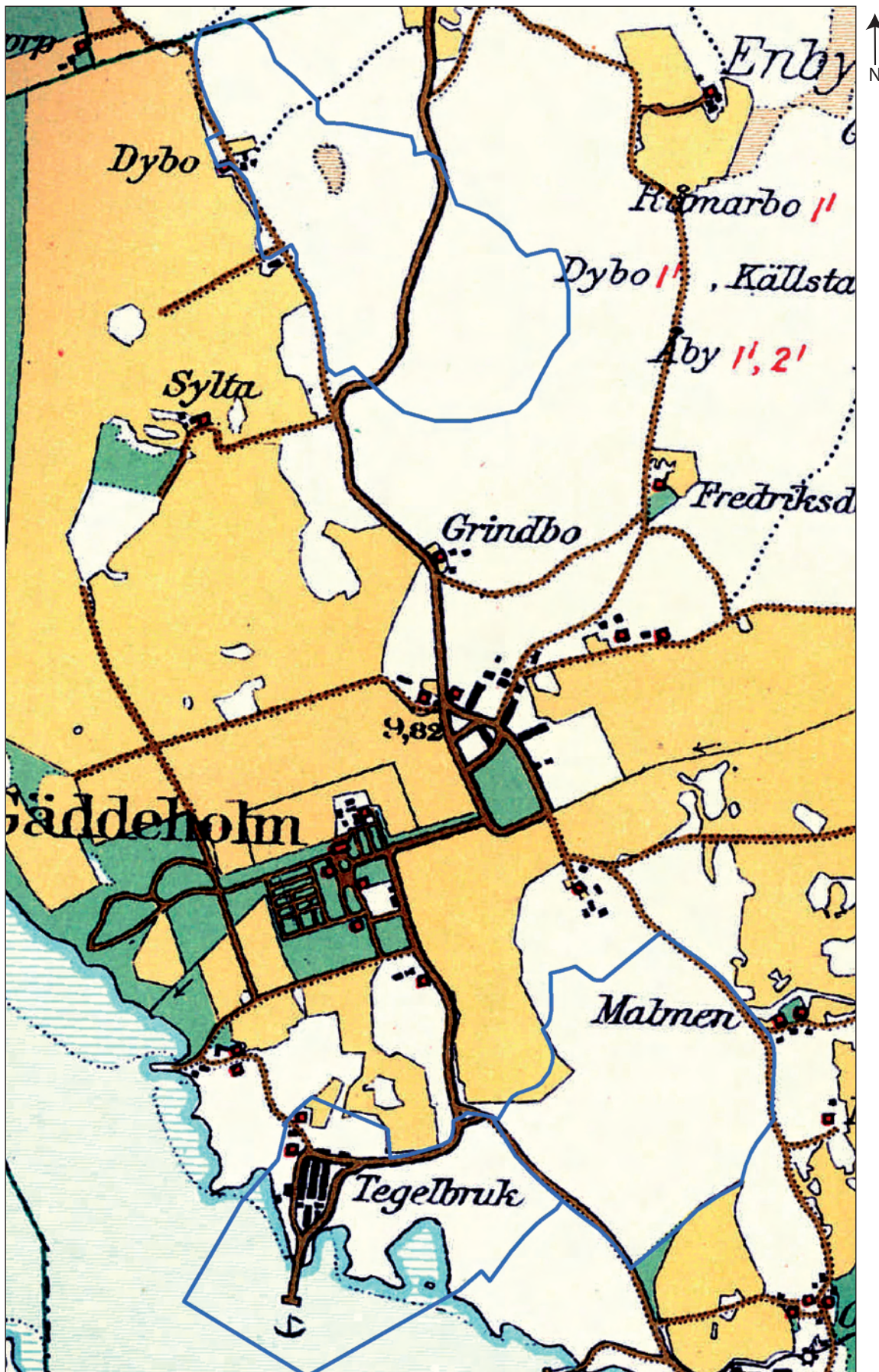
Skala 1:10 000

Bilaga 14. Häradskarta 1907 - Gäddeholmsvägen

Skala 1:20 000

Bilaga 15. Häradskarta 1907 - Borgen, Herrgårdsängen och Marinan

Skala 1:10 000